

Slovenski dom

Štev. 110

V Ljubljani, v soboto, 15. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo 1084: Uspešni letalski napadi na luke v Tuniziji Nasprotnikova podmornica potopljena, 12 letal sestreljenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1084 pravi:
Naši letalski oddelki so v uspešnih ponočnih
napadih napadli pristanišča v Boni, Bou-
gieji in Sfaxu.Na Tirenem morju je neka nem-
ska edinica potopila nasprotnikovo podmornico
ter zajela del posadke.Nasprotnikovi štirimotorni ki so včeraj iz-
vedli napade na mesta Napoli, Reggio v
Kalabriji, Cagliari, Messina in Av-
gusto. Povzročili so žrtve in škodo, posebno
ogromno v Cagliariu, ki je bil bombardiran
dvakrat.Ogenj protiletalskih baterij je nad Kala-
brijo uničil 3 stroje, 1 v Porto Empedocle in 1
nad Messino. 7 drugih letal so v bojih zbili ita-
lijanski in nemški lovci: 5 nad Cagliariem, 2
nad Avgusto.Zaradi protiletalskih napadov, ki jih omenja da-
našnje vojno poročilo, poročajo do zdaj, da je
med civilnim prebivalstvom bilo 5 mrtvih ter 34
ranjenih v Napoliu, 10 mrtvih in 56 ranjenih
v Cagliariu, 19 mrtvih in 41 ranjenih v Avgustu.

Na ruskem bojišču le krajevni boji

**Topništvo obstreljevalo Leningrad - Hude letalske izgube nad zahodnim
zasedenim ozemljem in nad Nemčijo - Nemška letala so bombardirala
Chelmsford**Hitlerjev glavni stan, 15. maja. Nemško vrhov-
no poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno
poročilo:Na vzhodnem bojišču je potekel včerajšnji dan,
razen krajevnega delovanja napadalnih in ogled-
nih oddelkov, v splošnem mirno. Težko topništvo
kopne vojske je povzročilo požare v skladiščih
Leningrada.Pri podnevnem prodoru britansko-ameriških
letalskih skupin proti zasedenemu zahodnemu
ozemlju in v letalskih bitkah nad Atlantikom je
bilo sestreljenih 14 letal.

Govor o potih in ciljih turške zunanje politike

Carigrad, 15. maja. s. Zunanji minister Mene-
mendžoglu je odprl včeraj stolicu za mednarodno
pravo na vseučilišču v Carigradu in imel pred dva
tisoč poslušalci govor, v katerem je razpravljal o
turški zunanji politiki. Turčija, je poudaril, bo
ostala zvesta obveznostim, ki jih je prevzela. Cilj
njene zunanje politike je v tem, da zagrizeno brani
pravice in koristi Turčije in se vedno kot enakov-
redna razgovarja s svojimi prijatelji in s svojimi
zavezniki in da tudi v najtežjih trenutkih gre za
svojim vzorom, namreč narediti iz Turčije cvetočo
državo in jo spraviti še na višjo življenjsko raven.
Turčija se je vedno zavzemala za pravico. Ako bi
pa okoliščine zahtevale, bi znala pri vsej zavesti
prelivati tudi kri. Veliki turški narod vidi v osebi
Izmeta Inenija poglavarja, kakor ga je vreden.Nato je govornik zatrdil, da on kot zunanji mi-
nister ne dvomi, da bo Turčija dosegla zmago inV pretekli noči so prodrli britanska letala v
široki vrsti nad nek o zemljo in so napadla z
rušilnimi ter zažigalnimi bombami nekaj krajev
v zahodni in srednji Nemčiji, v več primerih tudi
majhne podeželske občine. Prebivalstvo je imelo
izgube. Doslej je javljeno, da je bilo sestreljenih
34 sovražnih letal. Stotnik Lütje je dosegel kot
nočni lovec včeraj šest letalskih zmag.V borbi proti Veliki Britaniji je letalstvo v
noči na 14. maja močno napadlo industrijsko mesto
Chelmsford. Bombni zadetki so povzročili velike
požare v oboroževalni industriji. Štiri letala se s
tega napada niso vrnila.čast, ako bo šla po poti, kakor jo nakazuje Ineni.
Menemendžoglu je potem poudaril, da mednarodna
veljava Turčije sedaj ni šele v povojih, temveč
napreda Turčija že dolgo kot suverena država.
Omenil je tudi, da se je Turčija izkazala zvesto
mednarodnemu pravu, saj je podpisala zadnje čase
17 mednarodnih pogodb.Minister je potem slavil mlade turške diplo-
mate, katerim se je posrečilo v teh štirih letih re-
šiti najbolj pereča vprašanja in najtežje zadeve iz
mednarodnega prava, ne da bi trčili ob katero koli
stran. Končal je z izjavo, da mora po mnenju Tur-
čije sleherni narod razpolagati s svojo lastno svo-
bodo, da tako lahko zavaruje svoje življenjske ko-
risti. Kar se pa tiče bodoče sloge med državami,
pa Turčija veruje, da nobene omejitve in pred-
sodki, pač pa le splošna prevzgojitev pomeni edino
pot, po kateri je mogoče doseči srečne uspehe.

Angleško letalstvo drago plačalo strahovalne napade na nemško ozemlje

Berlin, 15. maja. s. Znano je, da je angleško
letalstvo pri napadu na Duisburg v noči na 13.
maj imelo hude izgube, še huje pa so bile nje-
gove izgube pri napadih na nemško ozemlje v
predpretekli noči. Dočim je namreč bilo pri
prvem napadu sestreljenih vsega 34 nasprotnih
strojev, je bilo to število pri včerajšnjem na-
padu že doseženo, toda po ugotovitvah, ki se
trajajo, se da domnevati, da se bo število še
znatno zvišalo. Zato je mogoče trditi, da izgub-
angleškega letalstva pri včerajšnjem napadu
daleč presegajo število sestreljenih letal od po-
četka teh strahovalnih napadov proti nemškemuozemlju. V primeri z napadi pa so bili uspehi,
ki jih je dosegel nasprotnik, silno majhni. Na
splošno se mu ni posrečilo, da bi napadel do-
ločene cilje, in poskušal nekaterih letal, da bi
napadla Berlin, se je docela ponesrečil. Zaradi
žilavega odpora protiletalskega topništva in no-
čnih lovcov so le posamezna letala mogla prele-
teti nemško prestolnico. Ko so na slepo srečo
odmetala rušilne in zažigalne bombe, so takoj
pobegnili. Škoda je bila neznatna, ubita pa je
bila samo ena ženska. Nekaj ljudi je bilo ra-
nenih, med temi tudi nekaj otrok.

Sovjeti bi radi podjarmili vse male in srednje narode

Stockholm, 15. maja. s. Predsednik ukrajinske
akademije znanosti Bogomolez je v »Pravdi«
objavil članek, v katerem se je postavil proti ukra-
jinskim narodnjakom v tujini, zlasti še proti
ukrajinskemu odboru v Kanadi. Bogomolez piše:
»Vest, da je v Kanadi ukrajinski odbor, so v so-
vjetski Rusiji sprejeli z velikimi nezadovoljstvom.
Ta odbor sodi, da je pooblaščen pogajati se v
imenu Ukrajincev s kanadsko vlado, in misli, da
bo hočejo Ukrajince ustanoviti neodvisno državo v
Evropi. Samo izdajalci so lahko skovali ta načrt.
Načrti za neodvisno Ukrajino niso novi. Že leta
1918 so naredili podoben poskus. Ukrajinski na-
rodnjaki v Kanadi delujejo prav tako kakor pri-
stajši Skoropadskega v pretekli svetovni vojni.
Majhni in srednji narodi v Evropi bodo rešili
svoj obstoj tako, da se bodo naslonili na večje
sosede, ali še bolje, če se bodo z njimi združili.Berlin, 15. maja. s. Izgube angleškega in
ameriškega letalstva na sredozemskem vojnem
področju znašajo po podatkih nemškega poro-
čevalskega urada od februarja letos pa do vče-
raj vsega 2352 strojev. Od tega je nad 1800 šti-
rimotornih bombnikov.

Čiščenje v Bolgariji se nadaljuje

Sofija, 15. maja. s. Policija je v Sofiji pri-
jela še tri komuniste, med njimi dve ženski, ki so or-
ganizirali neki atentat prav za središče. V mestu Ru-
se so prijeli tolpo 7 prevratnikov, med njimi 6 Judov.
Iskanje drugih nasilnikov se vneto nadaljuje po
vseh državah, ki jo hočejo do kraja očistiti. Notranji
minister je sredi listom dal nekaj izjav, v katerih
pravi med drugim, da so komunisti v Bolgariji za-
danje čase obnovili nevarno delovanje, podobno ti-
stemu, ki se je že pred dvema letoma pokazalo z
atentati ter sabotažnimi dejanji. Komunisti se drže
bojnega načina političnih umorov. Zadnje čase je
bilo ubitih 6 zelo vidnih bolgarskih osebnosti. Ko-
munisti bodo odslej deležni vedno večje strogosti.

Senat izkazuje čast italijanskim oboroženim silam

Razprava o proračunu ministrstev za vojsko, mornarico in letalstvo

Rim, 15. maja. s. Pod vodstvom predsedni-
ka senata, grofa Suarda, se je sešla komisija
za oborožene sile, da bi pretresla in odobrila
proračun za vojsko, mornarico in letalstvo. O
prvem proračunu je spregovoril senator Gaet-
tano Zoppi, da bi izrekel pohvalo čudovitim
bojevnikom in bratski pozdrav mestom, priza-
detim po nasprotnikovem napadu. Nato je na
kratko razpravljal o protiletalski obrambi. Po-
nista govorila. Giuria, poročevalec o proračunu
nista govorila. Giuria, poročevalec o proračunu
za vojsko, je izrekel zaupanje, v junaško ve-
denje vojakov, o katerem so pred kratkim bili
dani novi in svetli dokazi. Slava njim in nji-
hovemu veličastnemu poveljniku! Govornik je
nato od vlade zahteval nekaj pojasnil o na-
pravih za obrambo svetih tal domovine. Na
koncu je povabil predsednika, naj predlaga, da
se proračun sprejme z vzklikom.Podtajnik za vojsko se je zahvalil sena-
torju Giuriju, ker mu je dal priliko, da lahko
na kratko pojasni položaj. Omenil je junaški
epilog dogodkov v Tuniziji. Izkazal je čast
hrabrosti padlih ter odločnemu odporu prebi-
valstva, izpostavljenega slepemu besu naspro-
tnika. Nato je dal strnjeno pregled poglavitnih
zadnjih dogodkov v Rusiji. Omenil je hrabro
vedenje divizije »Cossack« in »Ravenna«, kista več dni vzdrževali nalet sil, ki jih cenijo
na sedem divizij in en oklepni zbor. Nič manj
občudovanja vredno je vedenje divizij »Pasu-
bio«, »Torino«, »Storzesca«, »Terzo celere«, od-
delkov črnih srajc, divizije »Julia« ter planin-
skega armadnega zbora, ki je nastopal zoper
nasprotnikove sile, katere so cenili na oklepna
armadna zbora, pet divizij pehote ter en kon-
jeniški zbor. V zvezi s tem omenja številna
vojna poročila nemškega vrhovnega poveljstva,
ki so priznala obsežni in plemeniti prispevek
in hrabrosti in krvi, katerega so dali italijan-
ski vojniki na tem ozemlju, kjer je 6 genera-
lov, 25 polkovnikov in en konzul delilo sovražno
ter nezaslužno usodo teh junakov.Nato se je ustavil pri nalogi, ki jo je iz-
polnila prva armada. Zatem je obsežneje raz-
pravljal o vojaškem pomenu, ki ga dobiva za
obrambo polotoka tirenska prednja straža, ka-
tero sestavljajo otoki. Potem je zgoščeno pri-
kazal vojaško ojačenje sredozemskih otokov,
kakor ga je pripravilo vrhovno poveljstvo, in
razložil glavne obrise vojaškega položaja, ki
nastaja v zvezi z zamisljivo o obrambi, po ka-
teri se ravna razmestitev, obseg in naloge
čet ter sredstev. Na drobno je končno razložil
organizacijo obrambe, katero so že dolgo prou-
čevali in je danes izvedena v zvezi o domnev-
nem nasprotnikovem ogražanju.Državni podtajnik se je nato ustavil pri ukre-
pih, veljavnih za tiste obalne predele, ki so iz-
postavljeni nevarnosti, govoril o možnostih sporazu-
mevanja in manevriranja v zaledju, o pomorskem
letalstvu, o ladijskih sprevedih, o možnostih oskrbe
in prehrane v primeru napada, o protiletalski
obrambi, o njeni organizaciji, ki mora biti čisto
neodvisna od drugega bojnega udejstvovanja. V
verjetnostni račun o uspehu nasprotnikovega na-
stopa vključuje nasprotnikov riziko v razmerju do
dejanskega pomena uspeha v splošnem okviru
ekonomije sil in odločilnega uspeha v vojni. Nato
se podrobno bavi z delom, ki je bilo opravljeno
ali pa je še v teku, za okrepitev obalne obrambe in
pri katerem tekmujejo določene delavke množice,
veliki premakljivi oddelki, kakor tudi z organiza-
cijo vojaških pomorskih in letalskih poveljstev.Potem ko je pojasnil ukrepe, ki so bili izdani
zlasti glede avtomobilskega prometa in ureditve
prevoza po suhem in po morju za oskrbo vojaštva
in civilnega prebivalstva, je govoril še o ukrepih,
ki so bili izdani na organizacijskem področju z na-
menom, da se uvede disciplina, ter o odgovornosti
poveljstev. Svoja izvajanja je končal s pripombo,
da visoka sposobnost poveljstev in dokazana hra-
brost čet dajejo popolno poročilo, da bo vsak so-
vražnikov poskus naletel na strahoten zid volje in
pri. Neizogibnim dogodkom v sedanji vojni sledi
italijanski narod z zavestno grozo, toda z neomajno
vero močnih, v prepričanju, da bodo naši vojniki
pod Ducejevim vodstvom še enkrat uklonili usodo
in ponesli italijansko trobojnico k zmagi za srečo
Kralja in domovine.Državni podtajnik za mornarico izjavlja, da
bi rad odgovoril na zahtevo, naj točno pove, kak-
šen je zdaj položaj kraljevske mornarice in kako
bo nastopila pri bližnjih dogodkih. Treba je po-
misliti, da nas je obseg, ki ga je zavzela sedanja vo-
jna, prisilil, da smo se bili ves čas onstran morja,
ne samo v Afriki, temveč tudi v Dalmaciji, v Črni
gori, na Grškem in na Egejskem morju. Kopenske
zveze z nekaterimi teh vojnihi teriši so redke in
pičle, dočim so oddelki nastopajočih sil in delav-
nost, ki jo razvijajo, mnogo večji, kakor pa se na
splošno misli. Če smo mogli tri leta prehranjivati
in še naprej prehranjujemo tako širna področja na
vzhodu, je to zadosten dokaz, da so si pridobili po-
sebnost in najvišje zaslužnje. Toda — pripominja
govornik — to ogromno delo oskrbovanja je nekaj
čisto drugovrstnega v primeri s pomorsko bitko za
afriško posest. Namenoma sem dejal »pomorska
bitka za afriško posest«, ker je treba jasno pove-
dati, da ni šlo za oskrbovanje bolj ali manj za-
ščitenege zaledja, marveč za stalen, trd in zagrozen
boj proti močnejšemu nasprotniku, ki je svojo moč
črpal iz večjih pomorskih in letalskih sil, s kate-
rimi je nadomeščal izgube. Nasprotje je bilo ne-
znansko: to nasprotje se je pokazalo v velikih in
majhnih ladjah, v podmornicah, v torpednih letalih
in v bombnikih. Pri vsem tem je dobro služila go-
leta in stalna letalska služba, ki je delovala ponoči
in podnevi, zaradi česar smo prišli v tak položaj,
da smo morali zmeraj odkrito nastopiti.Se bolj zagrizena in trda je bila bitka za
Tunizijo, ki se je razvijala šest mesecev na kar
se da majhnem prostoru, kjer je nasprotnik zbral
vse razpoložljive pomorske sile: križarke, rušil-
ce, brze minonosce, torpedne čolne, podmornice,
zlasti pa letala, letala in zopet letala. Pot naših
ladij ni bila tako kratka, kakor bi se zdelo, če
bi kdo površno gledal na 80 milj med Marsalo
in rtom Bonom. Naši ladijski sprevedi so pluli
iz bolj oddaljenih pristanišč, ki so zaradi svoje
opreme edina bila pripravna za tako neznanški
promet. Torej ni bilo govora o kratkem skoku
v ponočnih urah, kakor se je često slišalo go-
voriti, marveč o razmeroma dolgi plovi, ki je
trajala najmanj en dan in eno noč. Potem so
morale ladje pluti skozi Sicilski preliv, kjer jebilo polno min, ki smo jih deloma mi položili,
da bi kakor z dvema zidovima zavarovali ladij-
ske sprevede na poti, kjer bi jih nasprotnik naj-
laže napadel z manjšimi pomorskimi enotami,
deloma pa jih je položil nasprotnik, da bi oviral
našo plovo. Nasprotnik je zaradi kratkih raz-
dalj od svojih postojank tudi z lahko mogel
nadzirati ponoči in podnevi. Še lažje je bilo na-
sprotniku nastopati z velikimi letalskimi skupi-
nami. Zato gre posebna čast častnikom in posad-
kam naših neutrudnih torpednih letal, ki se niso
nikdar menili za sovražnikovo številčno moč ter
se niso pri odletu, pri vrnitvi in pri ponovnem
odletu ozirali na vse nevarnosti. S tem govornik
ni hotel trditi, da imamo vse sile, ki bi si jih
želeli, da bi se lahko postavili po robu morebit-
nim napadom sovražnikov na naše sile. Dejal
je samo, da se nasprotnik zaveda, da se ne more
lotiti takih poskusov, ker bi naletel na zagizen
odpor tudi na morju, da ne omenimo, kaj bi ga
čakalo ob obali in z zraka. Ko smo stopili v vo-
jno, so vsi pomorski strokovnjaki mislili, da bo
naša odporna sila na morju le za nekaj mese-
cev. Zda pa, po treh letih vojne, v katerih smo
opravljali ves promet po morju ter ga zapirali
sovražniku, smo še zmeraj toliko močni, da mu
lahko prizadenemo hude preglavice. Doslej smo
prevrgli vse račune in domneve strokovnjakov.
V tesnem sodelovanju z zavezniškimi orožjem bo
italijanska mornarica prevzela njihove načrte
tudi v bodočnosti in prid našim padlim, vsem na-
šim pogrešanim — in teh je toliko — vsem ti-
stim, ki so nam zapustili tako veliko dediščino
časti, slave in žrtve, ker ne more biti časti in
slave brez krvi. Zaključil je, da moramo biti
zvesti geslu: vztrajati, vztrajati do skrajne meje,
za življenje ali za smrt. Vztrajati! Za Italijo, za
Kralja, za Duceja.Državni podtajnik za letalstvo je začel svoj
govor z razlaganjem silnega prispevka in volje
mož, da so vzdržali borbo, ki je postajala ved-
no bolj krvava in trša. Poudaril je, kako se je
povečalo število krvavih žrtv, ki so jih plemen-
ito žrtvovali vse časti vredni letalci. Izjavil je,
da znašajo izgube, nastale zaradi vojne, v treh
letih srditih borb okrog 12.500 mož, od katerih
je bilo 2000 častnikov. K njim je treba prišteti
še drugih 700 častnikov in okrog 2000 podčast-
nikov in specialistov vojakov, ki so padli ali pa
uili ranjeni letalskih nesrečah, ki so se do-
godile ob vročinskih pripravah, ki so bile po-
trebne, da bi nadomestili izgube v bojih in si
tako zagotovili polnoštevilnost sil v prvi bojni
črti. Kar se tiče materiala, je gotovo znano, da
zahtevata skrb za kakovostno izpolnitev stro-
jev in razvoj oblik bojev industrijski potencial
prvega reda, ki ga mora tehnika zmogljivost
doseči. Ne da bi se dotaknil manjših podrobn-
osti, je govornik poudaril težave, ki jih je
treba premagovati, kajti letalska vojna ne trpi
starih strojev. Ako pomislimo, da je moralo
naše letalstvo skozi tri leta sodelovati v bojih
po kratkem počitku zaradi prejšnjih vojn, na-
sprotnik pa je bil opremljen z obiljem vseh
sredstev, potem je to razlog, da smo lahko po-
nosni na vse, kar je bilo doslej storjeno in to
so uspehi, ki jih tudi nasprotnik ni mogel za-
nikati. Velikanski razvoj je bil dosežen kar
se tiče letalske bojevitosti v skupinah torped-
nikov, napadalnih letal in bojnih letal. Prevla-
dujočo vlogo je in bo imelo lovsko letalstvo,
ki mora biti nad slehernim bojiščem gospodar
na nebu, pa bodisi da gre za kopensko, letalsko
ali pomorsko bitko. Velikega razvoja je bilo
deležno tudi prevozno letalstvo, katerega ju-
naško delovanje je sijajno rešilo marsikatero
težko vprašanje.Prispevek kr. letalstva v sedanji vojni je po-
vzet v naslednjih številkah: tovrstnih ladij po-
topljenih 145 za 1.000.000 ton. Vojnih ladij po-
topljenih 67, od tega 20 križark, 11 rušilcev in
7 podmornic. Nasprotnikovih letal zatrdno uniče-
nih 2342, od tega 1944 v letalskih bojih. Okrog
1000 letal verjetno zbitih. Letalskih prevozov
osebja in blaga 58.000 (610.000 ljudi ter 42.000
ton blaga). Te izrazite številke o delu brez po-
bitka, brez ozira na trud, tveganje in žrtve. To
delo je v čast narodu, ki daje tako neutrudljive
ljudi, zmogne tako čudovitega odpora.Nasprotnik bo skušal ojačiti svojo letalsko
ofenzivo, da bi izčrpal življenjske vire in odpor-
na središča države s tem, da bo neusmiljeno in
v najbolj zopirnih oblikah divjal proti našim me-
stom in civilnemu prebivalstvu. Toda italijansko
letalstvo, ponosno na svoja najnovejša, neprimer-
ljiva izročila in na svojo posebno pravico, da je
prednja straža v tveganju in v smrti, bo z vsemi
svojimi silami nasprotovalo napadalcu ter ga trdo
zadevalo kakor v preteklosti in še bolj, kjer se
bo pokazal.Govore podtajnikov so spremljali z globoko
pozornostjo, jih večkrat ustavljali s ploskanjem
ter jih na koncu vse pozdravili z živim in dolgem
odobravanjem. Predsednik je na povabilo sena-
torja Giurija, pripisujejo tej manifestaciji pomen
počitve italijanskih oboroženih sil, predlagal,
naj se vsi trije proračuni sprejmejo z vzklikom.
Skupščina je predlog sprejela z zelo živim in
splošnim odobravanjem.

Objave »Uredbenega lista« fašistovske stranke

Rim, 15. maja. s. Uradni list fašistične stran-
ke objavlja: Fašisti Bartolomeo Lanzolla, član
vodstva fašja v Cassano Murge (Bari), Pietro
Annunzio Lantini, zaupnik krajevnih fašistič-
ne skupine v Bergamu, Angelo Amezan, po-
veljnik oddelka v Zoldo (Belluno), Erminio
Mancione, poveljnik oddelka v Chietiju, so ju-
naško padli v bojih.Osrednje disciplinsko sodišče, kakor ga do-
loča člen 31. strankinih pravil, je sestavljeno
takle: predsednik general Alessandro Tara-bini, podtajnik stranke: člani: Giorgio Maria
Sangiorgi, nadzornik stranke, Alessandro Rossi,
nadzornik stranke, Sergio Suppei, avv. Giuseppe
Zampi, general Umberto Chiappe, poveljnik
9. pasu črnih srajc. Tajnik Vittorio Pentinaca,
načelnik disciplinskega urada pri narodnem
vodstvu.Fašistični krog je obvezen za vse člane v
dneh 23. marca in 28. oktobra. Ob drugih izjem-
nih prilikah pa je treba prej prositi za dovo-
ljenje tajnika stranke. To velja tudi za navadno
črno srajco pod običajno civilno obleko.

Nadaljevanje z 2. strani.

ko me ni preganjal nihče in ni verjetno, da bi se odpovedal učiteljski službi na Radovici, katero sem dobil 1. marca t. l., a k partizanom sem šel 8. aprila t. l. Tudi ni verjetno, da bi se v tem slučaju, odpovedal svoji družini in razmeroma udobnemu civilnemu življenju v Metliki.

Nikdar nisem z nikomer debatiral o KPS, ker je bilo to zame rešeno in popolnoma zaključeno vprašanje in se radi tega tudi nisem in nisem mogel izražati proti KPS.

*Mitja Štajer, nač.
komandant Belokranjskega bataljona —
razgovor.*

*Glavna poveljstva slovenskih
partizanov. cit.*

*Z okviru na razpisu s strani štaba DO Jul 26/43.
t. l. in okviru na moji arhivski Jul 26/43. t. l. mi je prišlo
in dolžnost izjaviti sledeče:*

*I. Kolikor mi je znano iz razpisu s strani štaba
štaba DO, me je, verjetno, br. Jože Sokol, trenutni delegat pri
štahu Belokranjskega bataljona, obtožil sledečih krivic:*
1.) da sem deloval in se vračal proti KPS.
2.) da sem vodil politično delo br. Jože Sokola
na Kulan.

2. Političnega dela na terenu in v četi Jože Sokolu nisem ovrnil. Vedno se je vojska komanda 1. 8. Belokranjskega bataljona, pri kateri sem večinoma bil, kolikor je bilo mogoče ozirala na želje tov. Jožeta Sokola.

Razlogi, s katerimi je tov. Jože Sokol podprl svojo trditve, da sem ovrnil njegovo politično delo, pa verjetno izvirajo iz sledečih razlogov:

a) Nekoč je bil tov. Marko Badovinac, član KPS, določen v patrolo. Patrolo sem določil jaz, ker je bil komandir čete odsoten. Dneva, v katerem se je to zgodilo in cilja patrole, se ne spominjam. Tik pred odhodom patrole mi je tov. Marko dejal, da on ne more oditi, ker imajo baš sedaj člani KPS sestanek. Razhudil sem se nad njim, češ: »Čemu tega ne poveste prej? Sedaj si določen in iti moraš. Vojaške stvari so prve! Saj imate sestanek lahko tudi potem, ko se boš vrnil. V redu! Ostanite!« In določil sem drugega, tov. Marko Badovinac je pa ostal doma. Takoj nato pride k meni tov. Jože Sokol in me popolno-

ma mirno vpraša: »Tovariš Mitja, čemu oviraš naše politično delo?« Odgovoril sem: »Ga ne oviram in tudi nimam tega namena. Saj je Marko ostal.« Tovariš Jože me je nato vprašal v popolnoma mirnem tonu: »Torej Marko lahko ostane?« Odgovoril sem mu dobesedno: »Lahko, lahko.«

b) Večkrat se je zgodilo, da smo tov. Jožetu, ko je zahteval gotovo število ljudi za svojo agitacijsko patrolo, število teh ljudi skrčili in sicer iz sledečih razlogov:

a) ker je navadno za agitacijsko patrolo zahteval preveč ljudi (8-10, pa tudi 12), češ, da

taka patrola, oborožena pa s puškami nekaj reprezentira. Toliko ljudi je za agitacijsko patrolo preveč, ker je ponočno politično delo v vseh popolnoma varno in ker je treba ljudsko silo štediti za borbo.

b) ker je navadno zahteval svojo patrolo tik pred svojim odhodom, t. j. zvečer, ko so že bile patrole določene v druge svrhe, v kolikor je bilo orožja na razpolago in so te patrole tudi večkrat že odšle. Tudi v takem slučaju smo mu vedno dali na razpolago dovoljno število ljudi, pušk pa, kolikor jih je še ostalo v logoru.

Podrobnosti, v kolikor bodo potrebne, bom navedel pri ustnem zaslišanju, zato vljudno prosim člane Glavnega poveljstva, ki me je dalo aretirati in zapreti, da me zasljišijo čemprej.

Smrt fašizmu — Svoboda narodom!

6. 7. 1942.

Mitja Štajer, nač.

komandant Belokranjskega bataljona.

živilski trg na Zofijin dan živahen

Ljubljana, 15. maja.

»Lepo vreme je Zofka prinesla! Nobeno leto nam še ni prinesla z mokroto. Tudi ledeni možje so nam bili dobri!« Tako in slično so na trgu že zgodaj zjutraj modrovali prve trnovske prodajalke zelenjave, ki se vedno pozurijo, da že ob zgodnjih urah začno prodajati berivko in sedaj že v večji množini mehko glavno solato »kraljico majnikac«.

Letos so nam ledenjaki prinesli s slano, toda zjutraj je vse te dni bila temperatura razmeroma nizka, saj je bila prvi dan velika nevarnost za slano, ko se je temperatura zelo približevala ničli in je bilo ostražje zelo ohlajeno. Lani ob tem času so se vrstile hude plove, na Bonifacijev dan je močno grmelno in bliskalo. Letos? Ledenjaki so bili mirni, sončni in topli. Pa tudi Zofija nam je prinesla z dežjem. Sicer se nekoliko ohladi, vendar smo lahko veseli, da se je danes začelo tržno življenje ob lepem in žarkem soncu.

Današnji sobotni trg je kakor druge sobote primerno živahen. Mehka glavna solata je sedaj po 10 lir kg, ko so prve dneve nekatere ženske prodajale po 8 lir kg, po cenah, kakršna je bila uradno določena za berivko. Na trgu je sedaj že letošnja zelena kolerabica, ki je po 2 liri šopek. Veliko je na izbiri pora, iz katere ga lahko napra-

vimo prav dobro prikuho. Neki boljši ljubljanski gospe, po letih zelo mladi, je morala neka izkušena Trnovčanka obširno razlagati, kako je treba por pripravljati kot okusno in zdravo jed. Vsestransko ji je pojasnjevala tajnosti kuhinjskega recepta. Gospa je nato kupila por, kar celo kilo ga je vzela domov. Reporter je radoveden, kako bo kaj možek zadovoljen s porovo jedjo. Na trg je tudi že prišel novi peteršilj, redke pa je korenjček.

Branjeveke so šloveci lahko postregle z limonami in pomarančami.

Se vedno je zanimanje za semenski fižol raznih vrst, za nizki, ki je drugače močno zasejan, kakor tudi za visoki. Jutri, v nedeljo, je sv. Janez Nepomuk, ki mu na kmetih pravijo Janez Fižolar, kajti ta dan je označen kot zadnji rok za saditev fižola.

Izredno mnogo sadik je bilo na trgu. Prevladujejo paradižnikove sadike. Poznavalci prilik omenjajo, da je bilo doslej letos prodanih in zasajenih že do 30.000 paradižnikovih sadik. Lani je bila letina za paradižnike dobra, ker je vladalo prav toplo in vroče vreme. Pričakujejo, da bodo tudi letos paradižniki lepo uspevali.

Brzi vlak 709: Odhaja iz Ljubljane proti Rimu ob 16.10, prihaja v Postumio ob 17.45, v Milano ob 9.05, v Rim ob 9.45.

Osebnostni vlak št. 715: Odhod iz Ljubljane ob 18.15, prihod v Postumio ob 20.00, v Trieste ob 22.15.

Osebnostni vlak št. 710: Odhaja iz Postumio ob 5.20, prihaja v Ljubljano ob 7.00.

Osebnostni vlak št. 712: V zvezi z vlakom, ki prihaja iz Torina, odhaja iz Milana ob 15.10, iz Maestre ob 1.17, iz Trieste ob 6.40, prihaja v Postumio ob 8.49, odhaja ob 9.10 in prihaja v Ljubljano ob 10.30.

Brzi vlak št. 704: Odhaja iz Rima ob 19.30, iz Trieste ob 8.50, iz Postumio ob 10.55, v Ljubljano pa prihaja ob 12.10.

Osebnostni vlak št. 714: V zvezi z vlakom, ki prihaja do S. Pietra iz Trieste, odhaja iz Trieste ob 13.20, iz S. Pietra ob 15.00, v Postumio pride ob 15.17, odhaja ob 15.50 in prihaja v Ljubljano ob 17.30.

Osebnostni vlak št. 716: Iz Postumio odhaja ob 18.25 in prihaja v Ljubljano ob 20.00.

Brzi vlak CO: Roma-Torino-Belgrad-Sofija: Odhaja iz Rima ob 6.35, iz Maestre ob 16.20, iz Trieste ob 19.25, v Postumio prihaja ob 21.00, v Ljubljano ob 22.40, odhaja ob 0.05, v Zalog prihaja ob 0.15 in odhaja od tam proti Belgradu ob 0.54.

Brzi vlak št. 708: Rim-Budimpešta ima od Rima do Ljubljane skupno garnituro z vlakom CO. Iz Ljubljane odhaja ob 23.05, v Zalog prihaja ob 23.15, odhaja pa ob 23.40 v Budimpešto.

PROGA LJUBLJANA—VRHNICA

	Ljubljana odhod	Vrhnica prihod
Mešani vlak 8033	9.15	9.55
> > 8033	13.25	14.05
> > 8037	18.00	18.40

Vrhnica odh. Ljubljana prih.

> > 8032	6.35	7.15
> > 8034	11.45	12.25
> > 8036	15.10	15.50

Ivanu Šinkovcu v spomin!

V tistih marčnih dneh, ko so komunistične tolpe napadle verno slovensko vas — prelepi Ambrus, ni prišla do nas vest o junaški smrti Ivana Šinkovca. Zato se njegovi prijatelji njegove žrtve in njegovega poguma spominjamo šele danes.

Pokojni Ivan je ljubil kmečko zemljo, jo oplajal in rosil s svojimi znojem. Od ranega jutra do poznega večera se je trudil, da iz trde, toda tako ljubljene suhokrajinske zemlje iztisne čimveč sadov za blagostanje revnega prebivalstva. Sredi svojega truda pa ni pozabil na molitev.

Napad roparskih banditov je vzel Ivanu Šinkovcu iz rok plug in brano. Ko so se v Ambrusu pokazali prvi zublji plamenov, zaneženih od zločinških rok, je čut dolžnosti ukazal Ivanu, da kot zdrav fant v cvetu življenja in moči svojih let skupno z ostalo posadko vaške straže brani rodno vas.

V brambi za varnost svojih sovaščanov in za vero dedov je dne 16. marca 1943 morilski kroglja pretrgala nit njegovega življenja. Zajokali so njegovi svojci, vsi sovaščani in Ivanovi prijatelji, ki jih je tudi izven Ambrusa imel mnogo.

Danes — po dveh mesecih — se celijo rane uničene vasi, fantje še z večjo odločnostjo nadaljujejo boj proti uničevalcem ljudskega premoženja, le trupla Ivana in tovarišev spe nevdramno spanje na božji njivi pri cerkvi Sv. Jerneja v Ambrusu. Njih duše pa se vesele pri Bogu večnega plačila in prosijo za težko preizkušeno ljudstvo.

Oznanila škofijskega odbora za posvetitev

Javni in zasebni nameščenci (tudi upokojenec) ter delavci se bodo posvetili brezmadežnemu Marijinemu Srcu v nedeljo, 16. maja, ob 3 popoldne v stolnici. Najlepše vabimo vse nameščence ter delavce, da se te posvetitve udeležijo v čim večjem številu.

Javne in zasebne nameščence (tudi upokojenec) ter delavce se bodo posvetili v nedeljo, 16. t. m., ob 5 popoldne pri uršulinkah. Vljudno vabimo vse nameščence in delavce, da se posvetitve udeležijo.

Služkinje v Ljubljani se bodo posvetile v nedeljo, 16. maja, ob 5 popoldne v stolnici. Naj bi ta dan prišle vse pred Marijin oltar.

Marijanska akademija, ki jo priredi škofijski odbor za posvetitev pod pokroviteljstvom prevz. g. škofa dr. Rožmana in ki jo izvajajo učenke uršulinskih šol v Ljubljani (gimnazija in učiteljski), bo v nedeljo, dne 16. maja, ob 11 popoldne in ob 6 popoldne v Franciškanški dvorani. Spored akademije: I. Pozdrav in zadoščenje brezmadežnemu Srcu Marijinemu; II. Slike iz Marijinega življenja: 1. Brezmadežna, 2. Dete Marija, 3. Vstop v templj, 4. Oznanjenje, 5. Na polju v Hebron, 6. Magnificat, 7. Mati z detetom, 8. Nazareška idila, 9. Mati s prebodecim srcem, 10. Aleluja, Besedilo: M. Elizabeta. Vstopnice so v predprodaji v trgovini Štiglič, Franciškanška ulica, ter na portu uršulinskega samostana.

Posvetitev mož in žena — mater in očetov brezmadežnemu Marijinemu Srcu bo v nedeljo, 23. t. m., ob 5 popoldne po vseh farnih cerkvah v Ljubljani. Naj bi se vsi možje in žene udeležili teh posvetitev, vsak v svoji farni cerkvi. — Naj bi te pomembne posvetitve mož in žena pomenile najglobljo pripravo na spravno-spokorni dan 29. maja t. l. in na splošne posvetitve dne 30. maja.

Šentjernejski tajnik Šetina Lojze — odkopan

Trije legionarji so našli pred nedavnim truplo občinskega tajnika Šetina Alojzija iz St. Jerneja. Žrtve komunističnega nasilja. Truplo so prinesli iz gozda Kičera nad Kostanjevico v mrtvašnico in nato pokopali v rojstni župniji v Šmihelu pri Novem mestu.

Pokojni Šetina Alojzij, roj. 12. avgusta 1911 v Gotni vasi, župnija Šmihel pri Novem mestu, je bil od leta 1938 občinski tajnik v St. Jerneju na Dolenskem. Zaprtil je ženo in 3 otroke. Najmanjši njegov sin je bil ob času umora star komaj 14 dni.

Bilo je v soboto, 13. junija lani, ko je šel Šetina iz službe iz St. Jerneja proti Novemu mestu. Na Mokrem polju ga je prišla partizanska straža in ga odpeljala v smeri proti Gorjancem. Čez teden dni se je zvedelo, da so ga partizani »likvidirali«. Podrobnosti o njegovi smrti in načinu ubijanja so se zvedele kmalu, vendar trupla zaradi razmer niso mogli izkopati.

Po izpovedih očitke so žrtve odpeljali iz Mokrega Polja po gozdovih k podružnici sv. Mohorja nad Kostanjevico, kjer je bilo partizansko »sodišče« pod poveljstvom partizanskega pajaša Valca Maksa in zloglasnega komuniste Pirkoviča iz St. Jerneja. V tej cerkvi je bil rečevo daljšem mučenju obsojen na smrt. Obtožnica je bila kratka kakor pri vsakem, ki jim je na poti: »Nasproten komunističnemu mišljenju«. Tri dni je trajal njegov križev pot. Obesili so ga za noge na drevo in ga polivali z vodo, da je prišel k zavesti. Ker sam ni mogel izkoptati groba, kot so mu ukazali, so mu po neprestanem mučenju odsekali levo roko, ki je ležala v grobu pri nogah. Zabolijo so ga tudi večkrat v trebuh, na glavi pa ni imel nobenih poškodb, gotovo zaradi tega, da je del časa trajalo njegovo trpljenje. Pokopan je bil zelo plitvo. V bližini nekaj metrov se nahajajo še 4 grobovi neznanih ljudi, nekako sto metrov pa še vse polno grobov; kmetje so jih vseh skupaj našli 32.

SPREJMEMO

raznašalce za časopise!

Uprava »Slovenca« in »Slov. doma«
Kopitarjeva ulica 6.

PROGA ZALOG—LJUBLJANA

	Zalog	Ljubljana
Osebnostni vlak 623	7.10	7.25
> > 625	14.30	14.45
> > 627	18.30	18.45
> > 629	19.30	19.45

Ljubljana Zalog

> > 622	6.40	6.55
> > 624	12.30	12.45
> > 626	18.05	18.20
> > 628	19.05	19.20

LJUBLJANA

Nedelja, 16. velikega travna: Janez Nepomuk, mučenec; Ubald, škof; Brandan, opat in ustanovitelj reda.

Razdeljevanje krompirja do 18. maja

Prehranjevalni zavod obvešča, da morajo konzumentje krompir, ki se razdeljuje proti marčnim odrezkom krompirjevih nakaznic, ta krompir dvigniti najpozneje do 18. maja pri kateri izmed sledečih trdk:

Kmetijska družba, Jelačin, Delavsko konzumno društvo, Kongresni trg, Vič, Zaloška c., Konzumno društvo Vič, Gregorc, Nickelsbacher, Smerkolj, Železničarska zadruga, Šarabon, Zadruga državnih uslužbencev. — Po tem dnevni ti odrezki izgubijo sleherno veljavnost.

Vsem tovarišem, ki so diplomirali lansko jesen na oddelku VPS filozofske fakultete kr. univerze v Ljubljani. Po nalogu dekanata filozofske fakultete sporočam vsem tovarišem, ki so diplomirali z menoj lansko jesen na VPS oddelku filozofske fakultete kr. univerze v Ljubljani, da bodo diplome gotove najkasneje do 1. junija t. l., ter da mi naj v kritje vseh stroškov za diplomu vsakdo pošlje še po 20 lir. Kdor mi za tiskovino diplome še ni nakazal 20 lir, naj to stori čimprej. Kdor pa želi, da mu pošljem diplomu po pošti priporočeno, naj še posebej nakáže za poštnino. — Rudolf Bratok, Ulica sv. Marka 22, Ljubljana VII.

Instrukcije — Novi (Turjaški) trg 5 — priprava za nižje in višje tečajne izpite na srednjih in meščanskih šolah. Ločena priprava za dijake 3. in 4. razredov srednjih in meščanskih šol se začne 17. maja. Honorar za vsi pripravo zelo nizek. Vpisovanje dnevno od 8-12 in od 14-16: Novi (Turjaški) trg 5, III. nadst. Instrukcije.

Svetovna glasbena literatura je precej bogata na simfoničnih delih, ki so pisana za klavir in orkester. Mnogo je bilo že izvajanih pri nas in v ponedeljek, dne 17. t. m. bomo slišali ponovno Rahmaninov koncert za klavir in orkester v c-molu v odlični izvedbi solistke pianiste Rossane Orlandini-Bottai in našega simfoničnega orkestra pod vodstvom dirigenta D. M. Šijanec. Rahmaninov sam je bil odlični pianist in kot tak je znal prav gotovo tudi sijajno napisati dela za instrument, ki ga je s toliko suverenostjo obvladal. S ponedeljkovo izvedbo te umetnine se bomo oddolžili mojstru, ki bi letos praznoval svojo 70 letnico, žal pa moramo počastiti njegov spomin, ker je pred kratkim došla iz Severne Amerike vest, da je slaven mojster tam umrl. Ponedeljkov XIV. simfonični koncert bo vodil dirigent D. M. Šijanec, izvajal pa veliki simfonični orkester. Koncert bo v unisoni dvorani, začetek točno ob pol 7 zvečer.

Jutri, v nedeljo dopoldne ob trideset na 10, bo začela IX. javna produkcija gojencev šole Glasbene Maticice, ki ima naslednji spored: 1. Gluck: Predigra k operi Ifigenija na Aulidi; 2. Mascagni: Simfonični intermezzo; 3. Jeraj: Biseri iz slovenskih oper; 4. Novak: Balada; 5. Nedbal: Valček iz pantomime »Leni Janez«; 6. Čajkovski: Pesem brez besed; 7. Lehar: Zlato in srebro, valček; 8. Albeniz: Begudilla. Četrto in osmo točko bo izvajala na klavirju absolutna šola Glasbene Maticice ga. Bonsack-Kalan Majda iz šole prof. Bizjakove. Ostale točke sporeda pa bo izvajal šolski orkester v sestavi salonskega orkestra pod vodstvom prof. Karla Jeraja. Na to produkcijo še prav posebno opozarjamo vlad nastopa orkestra pod vodstvom prof. Jeraja. Vabimo na nedeljsko produkcijo in opozarjamo na začetek ob trideset na 10 v veliki Filharmonični dvorani. Podrobni spored v knjigarni Glasbene Maticice.

V Obsebnoslikovni galeriji nas bo v nedeljo ob 11 vodil slikar Edo Deržaj po razstavi svojih del.

Pomladanska razstava mladih slovenskih slikarjev in kiparjev Kalina, Kregarja, Mušiča, Omerse, Putriha in Sedeja bo odprta v nedeljo, 16. maja, ob pol 10 v Jakičevem paviljonu. Zetev njih dela bo bogata, saj bo obsegala razstava 70 najnovejših del. Kipar Putrih bo to pot razstavil tudi portrete v bronu in marmorju. Posebnih vabil za razstavo ne bo.

Kopališče SK Ilirije v Ljubljani se odpre v soboto, 15. maja. Uprava kopališča je poskrbela, da bodo imeli kopalci čim največ možnega ugodja. Čistoča in higijenske prilike ne bodo zaostajale za onimi prejšnjih let. Da pa se obdrži kopališče na višini, morajo sodelovati kopalci z disciplinirano paznjo na red in snago, obzirnostjo do sokopalcev ter čuvanjem kopaliških naprav.

Ker kopališče vprašanje v Ljubljani še ni dokončno rešeno, je seveda naval na ilirjsko kopališče velik. Zato je kakor lani tudi letos vpeljana dvojna frekvenca, od 8-13 in od 15-19. Celodnevno kopanje ni dovoljeno. Priporočamo, da se kopalci, ki jim je to možno, poslužujejo kopališča v dopoldanskih urah. Kopalci naj pazijo na ključke svojih kabin in omari. Zgodilo se je, da je kopalec pustil ključ svoje kabine na ležišču in šel v vodo, medtem pa je pobral ključ nepoklicanec in posetil kopalecovo kabino.

Pet tekem na Hermesu

Jutri se bo zavrtele v domačem nogometnem prvenstvenem tekMOVANJU peto kolo, ki bo gotovo zelo zanimivo, saj bodo naleteli drug na drugega trdi in preizkušeni pari. Nedeljski spored pa je takšenle:

ob 9.30: prijateljska tekma subjuniorjev Marsa in Zabjaka;
ob 10.30: prijateljska tekma mladine Marsa in Hermes;
ob 14.00: prijateljska tekma rezerv Hermes in Marsa;
ob 15.00: drugorazredna prvenstvena tekma Mladika: Korotan;
ob 17.00: prvorazredna prvenstvena tekma Hermes: Mars.

Z Gorenjskega

V Školji Laki je nedavno umrl organist Jože Matko. Pogreb je bil v torek 11. t. m. Naj počiva v miru!

Smrtna kosa. V St. Vidu nad Ljubljano so umrli Antonija Pečan, Franc Gladek, Roza Šušteršič, Marija Zaleter in Jakob Šušteršič. Na Brezjah sta umrla Ana Gruden in Marjan Pirnat.

Za pridobitev delovnih moči na Gorenjskem bo uveljavljena te dni ista naredba, ki so jo na Koroskem že izvedli. Nepotrebni obrati bodo ustavljeni. Upoštevali se bodo predvsem obrati, ki so potrebni za življenjsko in vojno važno preskrbo prebivalstva. Uslužbenstvo bo v svoji delovni moči polno izkoriščeno. Gorenjski tednik pravi, da bo ostala življenjska važna preskrba gorenjskega prebivalstva v polnem obsegu zagotovljena. Nedopustno je razprodajati zalogo v podjetjih, ki se bodo zaprla. Akcija bo izvedena hitro, pravično in uspešno.

DARMOL
Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

Kakšne globine dosežejo potopljene ladje

Nekateri trdijo, da se ladje v globini nad 1000 m spričo ogromnega pritiska razlete na drobne kose

Vojna poročila skoraj vsak dan govore o večjih ali vsaj manj pomembnejših potopitvah ladij. Kakor beremo v dnevnih poročilih, povzroča to potapljanje ladij velike preglavice zlasti Angležem in Amerikancem, ker njihove ladje, s katerimi prevažajo najrazličnejše vojno blago in tudi vojaštvo v Evropo, niso nikjer na Atlantiku varne pred nemškimi in italijanskimi podmornicami. Nekateri si zastavljajo celo vprašanje, ali bo kdaj mogoče spet pobrati iz morja potopljene ladje. Na to vprašanje pa je seveda malo težko odgovoriti zanesljivo pravilno. Glede tega so tudi mnjenja pomorskih strokovnjakov in znanstvenikov dokaj različna. Najprej se je treba vprašati, ali ladje, ki so zaradi poškodb izginile pod morskovo površje, res padejo na dno morja. Nekateri trdijo, da se ladja v globini nad tisoč metrov pod morskim površjem spriče silnega vodnega pritiska razleti na drobne kose. Ugotovljeno je namreč, da je v globini 1000 metrov vodni pritisk že sto atmosfer. Pomisliti moramo potem, kakšnemu ogromnemu pritisku šele

so izpostavljene ladje, ki so se potopile v več tisoč metrov globokih oceanih. Tudi najmočnejša oklopnica, pravijo, bi se morala v teh globinah razleteti na drobne kose.

Potemtakem je usoda tistih ladij, ki so se potopile kje v globokih morjih, vsaj globlji kot tisoč metrov, zapečatena. Nikdar več jih ne bo mogoče dvigniti, pa če tehnika iznajde še tako izpopolnjena sredstva, zakaj po gornjih trditvah te ladje ne počivajo mirno kje na morskem dnu, pač pa so se bile že med potapljanjem razletele spričo prehudega vodnega pritiska. In ti kosi so potem posamič popadali na dnu morja, če so bili dovolj težki. Srednje težki ladijski deli so obviseli nekje sredi globin, tisti pa, ki so lažji od vode, pa so se, potem ko je ladjo razneslo, dvignili na morskovo površje in jih zdaj valovi premetavajo sem in tja. Kdo bi potem mogel kdaj zbrati vse te razbitine in iz njih znova sestaviti ladjo! A tudi če bi bilo to mogoče, bi bilo najbrž predrago!

Tajnik stranke kaznoval več članov zaradi raznih zlorab

Rim, 15. maja. s. Tajnik stranke je izvedel disciplinski ukrep o izbrisu iz fašistične stranke naslednje vpisane člane, ki so bili izročeni odhodu za policijske ukrepe: Giacomo Giuseppeja, industrialca, viteza dela, ki si je z nedovoljenimi sredstvi pridobil neko monopolsko prodajo in pozneje neopravičeno zvišal cene; Van-nata Leonarda, uslužbenega pri prometnem ministrstvu po posebni nalogi tajništva, ker je za osebne koristi zlorabljal svoje zaupno mesto ter vplival na prisovo monopolne prodaje; Bernuzija Gina, zasebnega nameščena, Coinellija Alfreda, zasebnega nameščena, in Roto Giovannija, zasebnega nameščena, ker so za osebne koristi razvijali nedovoljeno delovanje za prisovo neke monopolne prodaje.

Tajnik stranke je po členu 34 pravilnika fašistične stranke odvzel člansko izkaznico Luigi-u Messegagli, senatorju, ki je vpisan v stranko 19. 2. 1925, ker je kot predsednik neke važne kulturne ustanove javno kazal škodljivo mišljenje v prid judovstvu.

Tudi čebele imajo svoj »radio«

Po najnovejših ugotovitvah, do katerih so prišli umni čebelarji in strokovnjaki s prirodopisnega polja, imajo tudi čebele svoj radio, s katerim vzdržujejo med seboj zvezo na večje daljave. To jim omogoča posebna »antena«, s katero so opremljene. Pravijo, da imajo čebele dobro urejeno obveščevalno službo. Čim na primer kakšna čebela stakne kje kakšno bolj-šo pašo, recimo kak vrt, ki je ves v cvetju, že obvesti o tem s pomočjo svoje antene »po radiu« tovarišice iz svojega panya. Pove jim, v katero smer morajo leteti in kako daleč je tisti kraj, kjer je dobra paša.

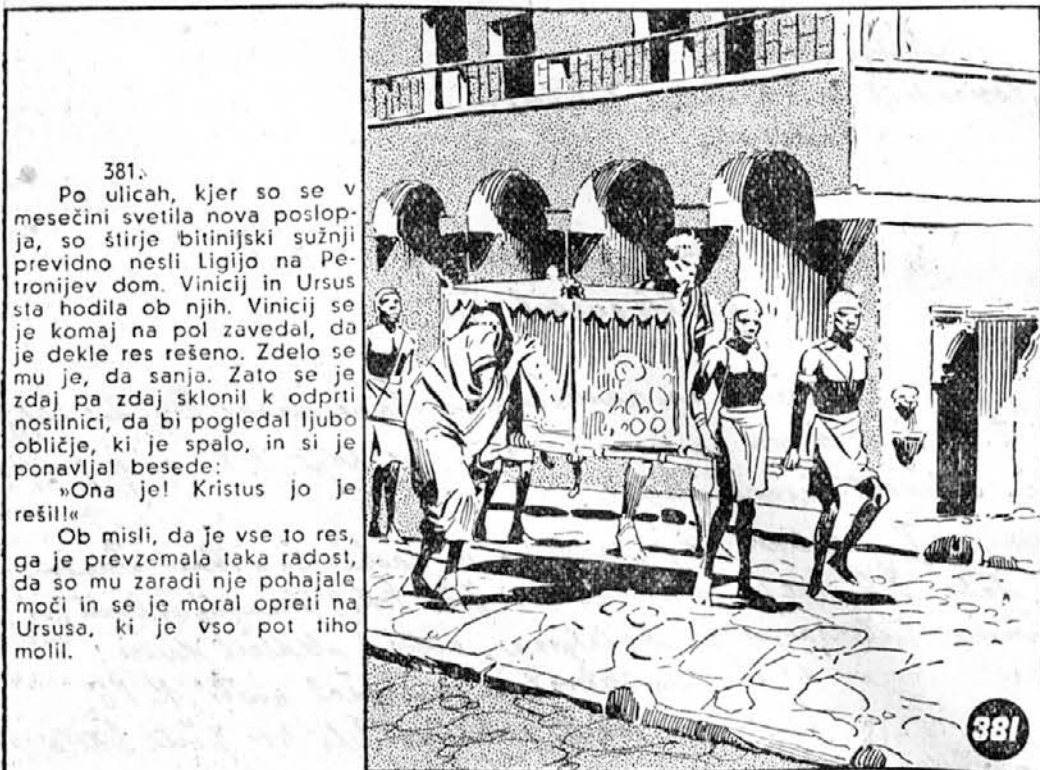
Vlada v Perziji je zahtevala od sovjetskih oblasti, naj izpolni obljubo in pošljejo 5000 ton žita, kakor je bilo dogovorjeno v angleško-rusko-triški pogodbi. Rusija se izgovarja zaradi prometnih težkoč, v resnici pa je tako, da so Sovjeti na skrivaj poslali v Rusijo tudi ono žito, ki so ga rekvirirali v Iranu. Zaradi lakote, ki je nastala v Perziji, je prišlo do demonstracij, na katere so sovjetski in angleški vojaki odgovarjali s strelcem.

Tako so nas »osvobajali«

Še dve sliki iz Begunj pri Cerknici, ki so že leto dni trn v peti komunističnim tolpom. — Na zgornji sliki vidimo Hiti-jevo (Kovačev) domačijo, kar je ostalo po napadu v noči od 18. na 19. sept. Pri tej hiši se je rdeča osvobodilno delo v Begunjah začelo. Partizanski morilci so meseca julija laui ubili starejša sinova Janeza in Franceta, dva najboljša in naj-glednejša fanti v vasi. Tedaj o se Begunje kot en mož upre partizanstvu. Na jesen so požgali še dom prvih dveh žrtve, ki ju je komunizem v tej vasi za-hleval.

Spodaj pogled na Bonačevu hišo v Topolu pri Begunjah, ki so jo pod poveljstvom bivšega učitelja iz Cajnarjev napadli in zažgali partizani v noči od 18. na 19. septembra lani. Požgali so vsa gospodarska poslopja in hlev, kjer je zgorelo 10 govedi in 8 prašičev. Hišo so pred raz-bojniki branili trije fantje, ki so se zabarikadirali v njej. Eden izmed njih, Kranjc Anton, je pa-del takoj v začetku, druga dva sta hišo in svoje življenje sama branila do jutra.

HENRIK SIENKIEWICZ ROMAN V SLEKAH

Pisalni stroj s 5000 črkami

Po nekem zanimivem poročilu iz Budim-pešte imajo največji pisalni stroj, kar jih je na svetu, na Kitajskem. Njegovo velikost si bomo vsaj približno predstavljali, če pomislimo, da ima ta stroj nič manj ko 5.000 kitajskih črk.

»Plačajte takso, pa boste dobili pijačo«

Na Švedskem obstoji zelo tesno sodelova-nje med Uradom za racioniranje in razdeljeva-nje alkoholnih pijač ter državno blagajno. Pro-daja alkoholnih pijač na Švedskem omejena in jih dobi vsak odrasli moški samo 2 litra na mesec. Na drugi strani pa se Švedska državna blagajna zadnje čase vedno pogostje pritožuje, da nekateri nočejo v redu plačevati take na

alkoholne pijače. Da bi se tem nevednostim izognil, je Urad za racioniranje alkoholnih pi-jajc izdal opozorilo, v katerem grozi, da bo zmanjšal mesečne obroke ali celo vzel pravico nakupa alkoholnih pijač vsem tistim, ki ne bi mogli dokazati, da so plačali predpisane takse. Kakor se je pokazalo, je bil ta opomin zelo uspešen. Že nekaj dni sem — pravi neko poro-čilo iz Stockholma — ljudje kar oblegajo dav-
ni urad, da bi plačali takse oziroma svoj stari dolg državni blagajni.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

CONRAD RICHTER: PLANJAVA

Samo oči so bile še vedno iste: zagrenjene in črne v svojih duplinah. Čez nekaj časa se je dvignil, ne posvečaje nama z Jimmyjem, ki sva stala tam, ne da bi mu mogla pomagati, pozornosti. Nato je, odklonivši Jimmyjevo pomoč, šel, postavlja svoje škornje neusmiljeno pred seboj, proti svoji osamljeni, prazni spalnici.

XIV. poglavje.

V neki vijugasti saltforkski meksikanski ulici, stran od trga, je stal velikanski bombažev. Imel je bolj hrapavo skorjo kot katero koli drevo, ki sem ga poznal in njegove veje so bile rogovilaste. Videl je navajse je v napake bojne pohode ter dolge vrste volovskih vpreg, ki so se vile po chihuahuanski poti. Še vedno je stal tam, zelen in hladen, varujoč prijazno hišico in vsakogar, ki se je zatekel pod njegove veje ali ki je postavil stole v njegovo senco.

Od davna so bili nesterji privezovali nanj svoje kočene konje; in konji so požvečili polovico njegove skorje. Treščilo je vanj. Zena iz hiše in njen mladi sin sta ga posekala. Ko sem šel nekega jutra preko trga v pisarno, sem nehoti pogledal tja, če je bilo staro drevo prestalo vihar zadnje noči.

Mislím, da nisem imel v mislih drevesa, ko sem pogledal v tisto smer, da bi se prepričal, če je še stalo tam s koreninami v zemlji in s krono na nebu, marveč starca, ki ga sploh ni bilo tam. Tudi on je bil videl navajse je v napake bojne pohode, dolge vrste volovskih vpreg, ki so se vile po chihuahuanski poti in ki je sedaj poznal vetrove, ki pihajo v moji stroki po navadi ponoči.

Nekega večera je v svoji sobi nad gostilno Dutch Charley podlegel ranam. In v teku iste noči je Brock pustil za seboj

temne saltforkske luči in prazno blagajno trdke »Holderness & Company«. Nisem bil videl strica od tistega večera po strelja-nju. Ni bilo prijetno misliti, da bi prišel v mesto, kjer bi lahko vsakdo na lastne oči videl, kako globoko ga je to zadelo. Pre-pričan sem bil, da ga dolgo ne bo, če sploh kdaj, v Salt Fork.

Samo eden ali dva dni pozneje sem ga srečal, ko je šel počasi preko trga. Ni bil dosti več kot senca prejšnjega močnega pol-kovnika; oblečen je bil v običajno sivo suknjo, bolj siv, toda še vedno bolešno vzravnani in neizprosen. Ko so ga ljudje videli prihajati, so ga pazljivo opazovali in pozdravljali. Zamišljeno so gledali za njim, ko je bil šel mimo njih.

Ko je prišlo poročilo, da so bili videli Brocka, ki se je sedaj sam imenoval Brock Chamberlain, v El Pasu, so vsi rekli, da je vse prešlo; da se je vedelo, čim se je pogledalo Jima Brewtona, da se je tudi sam udal v to. Zares sem ga redko čul zopet omeniti Brockovo ime. Toda ni še vse prešlo. Pri poroki Sare Bethe se mi je zdelo, da sem videl te izgorele oči globoko v svojih duplinah, kako so odsotno strmele na goste; kot bi nekdo manjkal v tem družinskem salonu, čeprav nisem bil nikoli prav siguran, kdo je manjkal.

Sedaj verjamem, da je bila vsaka novica, ki jo je moj stric bral v albuquereskih in denverskih časopisih, kot skrivna apa-ska puščica v njegovem sre. Njegovo čelo je bilo nagubano kot surova koža; in o tem, kar se je za njim dogajalo, ni nikdar govoril. Vse, kar vem, je bilo, da so meseci tekli in da so se poročila o Brocku kupčila: da je ogoljufal neko cripplecreeksko igralnico za osem tisoč dolarjev; da je na begu pred sheriffom jezdil na jug v Novi Mexico; da se je pridružil Cochrani tolpi in jezdil na zapad, da bi se skril v Chiricahuas; da je jezdil sam na vzhod in prinesel v naš sosednji okraj biserno ogrlico svoji nesterški deklici. Zame on sploh ni več obstojal!

Bil je samo blesteča predstava, nekdo, ki ga nisem bil nikdar videl ali poznal: samo ime, čigar podvigi so bili tiskani v zapad-njaških časopisih od Omege pa do Oregona; o katerem so pri-povedovali v mokrih točilnicah in na suhih potovanjih, v hlev-skih ropotarnicah in okoli samotnih pastirskih ognjev.

In ko so bili prišli pome, da bi se odpeljal štirideset milj daleč v sosednji okraj obvezat rane nekemu ranjencu, ki ga niso bili mogli prepeljati, sem poslal poročilo Jimmyju, naj skrbi, da tega ne izve moj stric, čeprav se mi je vse zdelo fantastično in neresnično. Ta Brock Chamberlain, ki je imel ducat stvari na grbi, zaradi katerih bi moral iti preko arizonske meje, ki je držal v šahu iz zapuščene nesterke bajte trideset ali štirideset milj, dokler ni sheriff poslal po sodnika Chamberlaina, ki bi naj pregovoril fanta, da bi se predal, ni mogel biti tisti Brock, čigar kot pero lahki, mehki, beli lasje so se bili upogibali ob mojem dihanju v njegovi zibelki.

Tedaj sem v hipu izvedel, da sem bil v zmoti. Jutranji vlak je bil prišel in odšel. Polnil sem male stekleničice moje zdrav-niške torbe ter spravljaj skupaj kirurške instrumente, ko so zadoneli koraki pred zdravniško sobo. Ko sem dvignil pogled, je stala tamkaj Lutie Brewtonova! Oh, nisem mogel razločiti njenega obraza skozi gosti, temni pajčolan; nosila je obleko, kakršne nisem bil še nikoli videl.

»Hal!« je rekla z glasom, ki ga nisem bil slišal že petnajst let. Ne da bi jo bil videl ali slišal, bi jo bil spoznal. Kot nežni, rahli purpurni oblak se je jel zopet širiti okrog mene znani vonj po vijolicah. In povrnil sem se nazaj v svoj svet: še sem bil dolgolasi deček z ranha, Lutie Brewtonova ni bila nikoli odšla proč in moj stric je še jezdil po ranhu z mladeniškim zanosom.

Odgrnila si je pajčolan. Ne s tisto urno kretnjo, ki sem se je spominjal iz mladosti, marveč skoraj obotavljaje se. Njen obraz se je zdel mrtvaško bled napram črnemu perju in je jel kazati kljub vsem njenim naporom, da bi skrla prve znake njene klete sovražnice — starosti. Kakor hitro je videla, da sem bil opazil, me je prišla pod roko ter me kritično opazovala. Skoraj mrzlično mi je jela praviti, kako ponosna je name kot zdravnika, da se mora vsaka ženska, čim me vidi, podati v mojo zdravniško oskrbo in da morajo biti zdravnikova ušesa napolnjena z bole-činami bolnikov. Vedela je, da ji ne bi nikoli zadal nadležno vprašanje, kje je bila vsa ta dolga leta.